

HET BEWIJS VAN EEN LICHAAM

Alexandria Marzano-Lesnevich

Het bewijs van een lichaam

Vertaald uit het Engels door Anneke Bok

De vertaler dankt Leonoor Goddijn voor haar hulp bij de vertaling van dit boek.

De vertaler ontving voor het vertalen van dit boek een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel: *The Fact of a Body, a Murder and a Memoir*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Flatiron Books, 2017

© Alexandria Marzano-Lesnevich

© Vertaling uit het Engels: Anneke Bok, 2017

© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2017

© Omslagbeeld: Matthew Somorjay/Millennium Images

Omslagontwerp: Keith Hayes/bij Barbara

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Joanna Eldredge Morrisey

ISBN 978 90 488 2725 1

ISBN 978 90 488 2726 8 (e-book)

NUR 320

www.hollandsdiep.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn ouders

Toelichting bij het bronmateriaal

Ik heb het leven van Ricky Langley gereconstrueerd aan de hand van openbare stukken van de rechtbank, krantenartikelen en televisiereportages, en in één geval een op interviews gebaseerd toneelstuk. Bij het schrijven van dit boek is het meermaals voorgekomen dat ik, geconfronteerd met twee of meer tegenstrijdige feiten in die veelomvattende documentatie, een keus heb moeten maken om tot een samenhangend verhaal te komen. Veel vaker heb ik besloten om tegenstrijdige feiten, beweringen, verschillen en weglatingen wel op te nemen en die tegenstrijdigheden en weglatingen onder de loep te nemen. Verdere informatie over bronnen is opgenomen in het gedeelte ‘Geraadpleegde bronnen’ achter in dit boek.

Voor elke gebeurtenis die ik heb vastgelegd, heb ik op zijn minst de verklaring van één persoon dat het gebeurd is en zijn of haar beschrijving ervan, of het betreft een gebeurtenis die is samengesteld uit allerlei verschillende beschrijvingen, zoals gedocumenteerd in ‘Geraadpleegde bronnen’. Wanneer ik een verslag heb gebruikt, heb ik de dialoog geredigeerd met het doel helderheid en vaart te behouden. Hoewel een groot deel van de door mij beschreven gebeurtenissen zich weliswaar publiekelijk en onder veel media-aandacht hebben afgespeeld, heb ik er toch voor gekozen sommige namen te veranderen. De twee reizen die ik voor researchdoeleinden heb gemaakt, en die de hoofdmoot zijn van het derde deel van dit boek, waren in werkelijkheid verscheidene reizen die ik verspreid over een aantal jaren heb gemaakt. Ik heb

die gecompriimeerd, maar de gebeurtenissen hebben zich voorgedaan zoals beschreven.

Ik heb geen feiten verzonnen of veranderd en heb me gebaseerd op de documentatie die ik als primaire bron heb gebruikt bij het schrijven van dit boek, maar ik heb soms wel mijn verbeeldingskracht aangewend om de kale feiten van het verleden tot leven te brengen. Wanneer ik dat heb gedaan wordt dat verantwoord in 'Geraadpleegde bronnen' achter in het boek. In alle gevallen betreft het mijn interpretatie van de feiten, mijn gezichtspunt, mijn poging om dit verhaal te reconstrueren.

Dit boek beschrijft de gebeurtenissen, maar ook wat we vervolgens doen met die gebeurtenissen. Het boek beschrijft een moord, het beschrijft mijn familie en het beschrijft andere families wier leven werd beïnvloed door de moord. Maar bovenal, en dat is veel belangrijker, beschrijft het wat we van ons leven, het verleden en van elkaar begrijpen. Met dat doel maken we allemaal ons eigen verhaal.

Juridische kanttekening

Dit boek is niet geautoriseerd of goedgekeurd door het Louisiana Capital Assistance Center of zijn cliënten, en de zienswijze van de auteur is louter een weergave van de zienswijze en meningen van de auteur en van niemand anders. De beschrijving die de auteur geeft van juridische procedures, met inbegrip van haar beschrijving van de standpunten van de betrokken partijen en de omstandigheden en de gebeurtenissen van de ten laste gelegde misdaden, zijn uitsluitend gebaseerd op rechtbankverslagen, andere publiekelijke informatie en haar eigen research.

Proloog

Het is nooit uitgesloten dat de oplossing van het ene raadsel zal leiden tot de oplossing van een ander raadsel.

– Truman Capote, *In koelen bloede*

Weet u, hij was gewoon onze Ricky.

– Darlene Langley, zuster van Ricky Langley

Er is een juridisch grondbeginsel dat de ‘directe oorzaak’ wordt genoemd en dat aan eerstejaars wordt uitgelegd aan de hand van de zaak Palsgraf v. Long Island Railroad Co. Er staat een vrouw op het perron. Zie het voor je: het is 1924 en Helen Palsgraf gaat een middag naar Rockaway Beach met haar twee dochttertjes. Het is een erg warme dag en het is benauwd in het rijtjeshuis waar de meisjes, hun oudere broer en hun ouders wonen. Het is schoolvakantie, en de meisjes, die niets te doen hebben, zijn de hele dag al aan het zeuren. Uiteindelijk besluit Helen met ze naar het strand te gaan. Misschien heeft ze een katoenen doorknoopjurk aange trokken over haar badpak en een breedgerande strohoed opgezet tegen de zon. Nu leunt ze tegen een van de zuilen op het perron en wuift zich met de hoed koelte toe. Een paar meter verderop zijn de meisjes aan het spelen met de pop die een van hen heeft meegenomen. Helen slaat hen loom gade.

Aan de andere kant van het perron, een meter of tien verderop, holt een jongeman om de trein te halen die op het punt van ver-

trekken staat, de sneltrein naar de Jamaicaanse buurt in Queens. Misschien heeft hij met vrienden afgesproken om een avondje te gaan stappen. Ze zullen een biertje drinken, luisteren naar het optreden van een band en met mooie meisjes dansen. Misschien zal hij zelfs het bloedmooie meisje uit Connecticut kussen over wie zijn neef hem heeft verteld. Hij is met twee andere jongemannen, en ze hollen allemaal naar de trein, maar de man om wie het ons gaat, draagt een in krantenpapier gewikkeld pakje van een centimeter of zestig lang onder zijn arm.

De trein heeft zich al in beweging gezet, en de grote stalen wielen draaien in een steeds hoger tempo, maar de man wil zijn avondje uit niet mislopen. Hij holt harder. Haalt hij hem nog?

De trein rijdt weg. Er is nu een ruimte tussen de trein en het perron.

De man springt.

Vanuit de trein buigt de conducteur zich naar buiten en steekt zijn arm uit om hem binnenboord te trekken. Vanaf het perron geeft een kruier de man een duwtje. De man belandt veilig in de trein.

Maar het pakketje valt – en wanneer het de grond raakt, explodeert het. Het pakketje bevatte vuurwerk.

De volgende ochtend berichten de kranten dat er tientallen gewonden zijn gevallen. Het haar van een tiener heeft vlamgevat. Een moeder en dochter liepen verwondingen op aan hun armen en benen. En aan de overkant van het perron begon een zware stalen bagageweegschaal te schudden en te zwaaien. De vrouw die eronder stond en een breedgerande strohoed in haar hand had, slaakte een kreet. Toen viel de weegschaal.

Toen mevrouw Palsgraf was hersteld, stelde ze de spoorwegen aansprakelijk voor haar verwondingen.

Wat was de oorzaak van haar verwondingen? Laten we beginnen met de vallende weegschaal. Dat wordt in juridische terminologie de feitelijke oorzaak genoemd: als de weegschaal niet was gevallen, zou mevrouw Palsgraf geen verwondingen hebben opgelopen.

Er doet zich hierbij echter een probleem voor. Een weegschaal valt niet zomaar. De explosie veroorzaakte het vallen van de weegschaal.

En een explosie doet zich ook niet zomaar voor. Die werd veroorzaakt door het vuurwerk van de jongeman.

Vuurwerk explodeert echter ook niet zomaar. De kruier veroorzaakte dat de jongeman zijn vuurwerk liet vallen door hem een duwtje te geven, en daarom moeten de verwondingen van mevrouw Palsgraf de schuld van de kruier zijn – en dus van de spoorwegen, waar hij voor werkt.

Al deze mogelijke oorzaken zijn feitelijke oorzaken. De feitelijke oorzaken zijn talloos. Het begrip ‘directe oorzaak’ biedt uitkomst. Het is de taak van de wet om de bron van het verhaal vast te stellen en verantwoordelijkheid toe te wijzen. Volgens de wet is de directe oorzaak hetgeen wat werkelijk telt.

Die het verhaal maakt tot wat het is.

In mijn herinnering is er een donker vertrek met een wijd open-gesperde bek, als een grot, met in het midden zwak gloeiende tl-balken. Langs de wanden strekken rijen in leer gebonden boeken zich uit tot aan het plafond, en de gedempte kleuren van hun ruggen zijn afwisselend het blauw van een oude vlag, het groen van de zee en het rood van geronnen bloed. Het zijn boeken die in elke bibliotheek van elk advocatenkantoor in het hele land te vinden zijn en die van de afgelopen tientallen jaren de uitspraken betreffende een zaak bevatten. Elk ervan bevat talloze verhalen, talloze levens, wie wat heeft gedaan en wie ervoor is opgedraaid.

Daar zit ik dan. In juni 2003 vijftienvintig jaar oud. Nog maar een week geleden sleet ik mijn dagen gebogen over boeken in een studiekamer van een bibliotheek waar het naar oud hout rook en waar ik zes uur achtereen examenopgaven maakte ter afsluiting van het eerste jaar van mijn rechtenstudie aan Harvard. Gisteren nam ik een vliegtuig naar het zuiden, naar New Orleans, waar

ik buiten werd verwelkomd door een warme, vochtige klap in het gezicht. Ik ben naar het zuiden gekomen om de strijd aan te binden tegen de doodstraf tijdens een stageperiode bij een advocatenkantoor dat de verdediging op zich neemt van mensen die van moord zijn beschuldigd. Ik ben trots op het werk dat ik ga doen, maar ik knijp hem ook. Mijn wetskennis bestaat uit louter boekenwijsheid, en uit wat me is bijgebleven van verhalen over cliënten die mijn ouders, beide advocaat, me hebben verteld toen ik nog thuis woonde. Die verhalen betroffen geschillen over voogdijschap, medische fouten of een valpartij nadat iemand was uitgeleden, en één keer een moord, maar niets in de orde van grootte van de doodstraf. Het had niets weg van hoe ik me New Orleans voorstel, een stad die deze zomer door een golf van misdaad wordt getroffen. Gisteravond in het journaal zag ik geel afzettingslint dat strak voor een gesloten deur was gespannen. Vanochtend in Baronne Street schreeuwden de zwarte krantenkoppen over moord. Op de planken onder de boeken met precedenten liggen gefotokopieerde boekjes, elk voorzien van een plastic ringband en een plastic omslag. Ik weet dat daarin de stappen worden beschreven die de staat bij een executie doorloopt. In dit vertrek worden levens verdedigd.

Ik schuif nerveus heen en weer op mijn metalen klapstoel. Het bruine mantelpakje dat ik heb meegenomen is te warm voor New Orleans. Ik voel het zweet al parelen op mijn voorhoofd. Daar ben ik nu met mijn aandacht: bij mijn kleren en hoe ongeschikt ze zijn.

Er loopt een vrouw naar het hoofd van de vergadertafel die een video omhooghoudt die ze aan mij en de andere stagiairs wil laten zien. Ze staat kaarsrecht, vol zelfvertrouwen, en is gekleed in een eenvoudige zwarte rok en een witte blouse die er in deze warmte nog kraakhelder uitziet. 'Dit is de bekentenis van de man wiens revisie we net hebben afgerond, opgenomen in 1992,' zegt ze. Ze heeft een licht Brits accent en door haar opgestoken haar doet ze denken aan een van de hoofdpersonen uit een Brontë-roman.

‘Negen jaar geleden werd hij ter dood veroordeeld, maar dit keer gaf de jury hem levenslang. ‘Wil je het licht uitdoen?’ zegt ze tegen een andere advocaat.

Feitelijke oorzaak dan: deze videoband. Als ik het gezicht van de man niet had gezien – als ik hem niet had horen beschrijven wat hij had gedaan – zou hij misschien niet meer dan een naam voor me zijn gebleven.

Feitelijke oorzaak: dat zij me de opname liet zien. Ik zou willen terugreizen door de tien jaar die sindsdien verstreken zijn om tegen haar te zeggen: nee, hij is niet mijn cliënt, hij zal mijn cliënt ook niet worden, dus ik hoef deze video niet te zien. Het kind dat hij heeft vermoord is al dood. De man is al veroordeeld wegens moord. Alles wat gebeurd is, heeft zich al voltrokken. Ik hoef de video niet te zien.

Of nog verder terug. Feitelijke oorzaak: ik had kunnen besluiten niet naar dit advocatenkantoor in het zuiden te komen. Ik had kunnen besluiten mijn overtuiging niet te onderzoeken of in twijfel te trekken. Ik had mijn verleden kunnen laten rusten.

Stel nu dat ik niet aan een rechtenstudie was begonnen? Stel nu dat ik, toen ik op mijn dertiende ziek thuis was van school, niet een boek over die studierichting had gevonden? In de maand dat ik dat boek las en herlas, de maand waarin ik over mijn toekomst droomde, klopte een klein blond jongetje in Louisiana aan bij het huis van zijn burens. De man op de videoband deed open.

Ik leef inmiddels al ruim tien jaar met zijn verhaal, een verhaal waar ik misschien nooit op zou zijn gestuit als de feiten iets anders hadden gelegen. Ik heb de uitgeschreven tekst van deze bekentenis die hij heeft afgelegd al zo dikwijls gelezen dat ik de tel ben kwijtgeraakt, en ook de tekst van zijn andere bekentenissen. Ik ken zijn woorden beter dan de woorden die ik zelf heb geschreven. Aan de hand van die teksten heb ik het huis gevonden waar hij woonde en waar hij het blonde jongetje vermoordde, en het benzinstation

waar hij werkte en later gearresteerd werd. Aan de hand van de bekentenissen en door de plaatsen in Louisiana te bezoeken waar de gebeurtenissen in het leven van deze man plaatsvonden, heb ik me een beeld gevormd van zijn moeder, zijn zusters, van de moeder van het jongetje, van alle personages uit het verleden. En ik heb de lange, eenzame weg afgelegd van New Orleans naar de staatsgevangenis van Louisiana, die Angola heet. Ik heb tegenover deze man, de moordenaar, gezeten in een kleine bezoekersruimte, en ik heb in dezelfde ogen gekeken als die op deze video staan.

Deze videoband heeft ertoe geleid dat ik niet alleen alles wat ik aannam over de wet met nieuwe ogen ben gaan bekijken, maar ook over mijn familie en mijn verleden. Ik had de video misschien liever niet gezien. Ik had misschien liever gewild dat mijn leven in de eenvoudiger tijd van daarvoor had kunnen blijven.

Ze schuift de band in de videorecorder en stapt achteruit. Het scherm van de oude televisie begint te flikkeren. Langzaam wordt een zittende man in beeld gebracht. Een bleek gezicht, een vierkante onderkaak, flaporen. Een bril met jampotglazen. Een oranje overall. Zijn geboeide handen op zijn schoot.

‘Wat is uw naam?’ vraagt de lage stem van iemand die niet in beeld is.

‘Ricky Langley,’ zegt de man.

Deel een: de misdaad

Een

Louisiana, 1992

De jongen heeft een trainingsbroek aan in de kleur van een meer in Louisiana. Later zal die in de politierapporten blauw worden genoemd, hoewel zijn moeder eraan hecht in alle beschrijvingen die zij later zal geven de kleur blauwgroen of turkoois te noemen. Aan zijn voeten droeg hij de modderige stevige schoenen die alle jongens in dit deel van de staat dragen, geschikt voor als je in het bos speelt. In een van zijn kleine knuisten heeft hij een BB-gun die half zo groot is als hij. De BB-gun is van het merk Daisy, met een lange loop van bruin plastic, die de jongen glanzend houdt alsof hij van echt metaal was. Als enig kind van een alleenstaande moeder is Jeremy Guillory eraan gewend om vaak te verhuizen en te slapen in kamers die niet zijn eigen slaapkamer zijn. De vriendinnen van zijn moeder hebben allemaal een huurhuis aan hetzelfde doodlopende weggetje dat de huisbaas Watson Road noemt als hij de huur wil verhogen, hoewel het eigenlijk geen naam heeft en zelfs de plaatselijke politie aanwijzingen nodig heeft om het te kunnen vinden. Kolonisten uit Iowa noemden de stad naar hun thuisstaat, maar omdat ze een nieuwe start wilden, spraken ze de naam uit als 'Io-way', ook al bleef de spelling hetzelfde. De stad is altijd een plek geweest waar mensen naartoe komen voor een nieuwe start, maar ook een plek waar ze het verleden nooit helemaal kunnen loslaten. Daar wonen de jongen en zijn moeder bij degene die deze maand de elektriciteitsreke-

ning kan betalen en dan bij degene die er de volgende maand voor zorgt dat het gas niet wordt afgesloten. Waar de jongen ook terecht komt, hij houdt zijn BB-gun altijd bij zich. Het is zijn dierbaarste bezit.

Het is de eerste week van februari. De bomen staan vol en groen in het blad, maar 's avonds daalt de temperatuur. Lorilei, Jeremy's moeder, heeft geen werk. Ze had een huis gehuurd voor alleen hen tweeën, hun allereerste eigen huis, maar de elektriciteit is afgesneden. Haar broer Richard woont in een groot huis op de heuvel, maar ze logeert niet bij hem. Lorilei en Jeremy logeren bij Lorileis vriendin Melissa, haar vriend Michael en hun peuter. De peuter is twee, oud genoeg om met de jongen te willen spelen en een keel op te zetten als hij zijn zin niet krijgt.

Vandaag is de peuter aan het brullen. Jeremy, zes jaar oud, net door de gele schoolbus afgezet na een dag op de kleuterschool, schrokt haastig zijn tussendoortje naar binnen en fantaseert erover weg te kunnen van het kabaal, fantaseert over de lol die je in het bos kunt beleven.

Aan het eind van de straat staat een verweerd wit huis en daarachter ligt een stuk bosland. Het is een dicht, drassig loofbos, van het soort waar rottend blad zich vermengt met de aarde en de grond zacht meegeeft onder je voeten. Het is weliswaar een klein stuk bos, met een ravijn dat als een litteken over de aarde loopt, bij uitstek een plek waar je oorlogje kunt spelen of kunt fantaseren je er voorgoed te verstoppen, maar het is de plek waar Jeremy het allerliefst speelt.

Hij vraagt zijn moeder om de BB-gun. Ze pakt hem van de plank waar ze hem weglegt zodat de peuter er niet bij kan en geeft hem de gun. Jeremy holt de deur uit. In het witte huis bij het bos wonen twee kinderen van ongeveer zijn leeftijd, een jongen die Joey heet en een meisje dat June heet, en hoewel Jeremy graag in zijn eentje op onderzoek uitgaat, is het leuker wanneer Joey meegaat. Hij loopt naar hun voordeur en klopt aan.

Er wordt opgedaan door een man. De man heeft een bril met dikke glazen op. Hij heeft een klein hoofd en grote flaporen. Op zijn zesentwintigste is Ricky Joseph Langley, die maar 70 kilo weegt, niet fors voor een volwassen man, maar nog altijd veel groter dan de jongen. Ook hij is in deze stad opgegroeid. Nu huurt hij een kamer bij de ouders van Joey en June, die hij heeft leren kennen toen hij een collega werd van hun moeder, Pearl, bij de Fuel Stop aan de snelweg. Hij hoort Pearl 50 dollar per week te betalen, maar dat is hem nog nooit gelukt. Dat maakt hij goed door op de kinderen te passen. Een paar dagen geleden heeft hij nog op Joey en Jeremy gepast. Hij is zeep gaan brengen toen ze in bad zaten.

‘Is Joey thuis?’ vraagt Jeremy.

‘Nee,’ zegt Ricky. ‘Ze zijn aan het vissen.’ Dat is waar. Joey’s vader en de jongen hebben twintig minuten geleden hun hengels gepakt en zijn met de auto naar het meer vertrokken. Ze blijven de hele middag weg. ‘Ze zullen zo wel thuiskomen,’ zegt Ricky. ‘Je mag binnen op ze wachten als je wilt.’

Jeremy komt elke week wel een keer spelen in dit huis. Hij kent Ricky. Toch aarzelt hij.

‘Waarom kom je niet binnen?’ zegt Ricky nog. Hij opent de deur wat verder en draait zich om. Jeremy loopt naar binnen, zet zijn BB-gun voorzichtig tegen een muur in het halletje en gaat de trap op naar Jeremy’s slaapkamer. Hij gaat in kleermakerszit op de grond zitten en begint te spelen.

Ricky volgt hem naar boven. Hij wil alleen maar kijken naar de spelende Jeremy, dat zegt hij later, dat zweert hij later. Maar door het kijken verandert er iets in hem en vanaf dat moment is het alsof hij in een droom verkeert. Hij gaat achter Jeremy staan en slaat zijn onderarm om de hals van het kind. Hij tilt hem omhoog. Jeremy schopt zo hard dat hij zijn schoenen verliest. Ricky spant zijn arm. Jeremy stopt met ademen.

Misschien betast Ricky hem nu; misschien kan hij nu voor

zichzelf toegeven wat hij gewild heeft sinds hij Jeremy in bad heeft gezien. Misschien doet hij het niet. Ondanks alles wat er uit dit moment voortvloeit, de drie verschillende processen, de drie verschillende op video opgenomen bekentenissen, het DNA-onderzoek, de serologierapporten, de rapporten over lichaamsvloeistoffen, de verklaring van de psychiater en alle onder ede, niets-dan-de-waarheid-afgelegde verklaringen, zal niemand anders dan Ricky dat ooit zeker weten.

Ricky tilt Jeremy op, neemt de jongen in zijn armen alsof hij gewoon slaapt en draagt hem naar zijn eigen slaapkamer. Hij legt hem op het matras. Hij dekt Jeremy toe – nee, dit is nu een lijk; hij dekt het lijk toe – met een blauwe deken bedrukt met het cartoongezicht van Dick Tracy, de detective. Dan gaat hij op de rand van het bed zitten en streelt het blonde haar.

Beneden wordt er aangeklopt. Hij gaat opendoen. Er staat een jonge vrouw voor de deur. Haar haar heeft een tint bruin die in de kindertijd vaak blond is geweest.

‘Heb je mijn zoontje gezien?’ vraagt ze. Wanneer Lorilei dat vraagt, is ze drie maanden zwanger.

‘Wie is dat?’ vraagt hij.

‘Jeremy,’ antwoordt ze, en Ricky beseft dat hij dat al wist.

‘Nee,’ zegt hij, ‘ik heb hem niet gezien.’

Ze zucht eens. ‘Nou, wie weet is hij wel bij mijn broer.’

‘Wie weet,’ zegt Ricky instemmend. ‘Waarom kom je niet even binnen? Je kunt onze telefoon gebruiken. Dan kun je je broer bellen.’

‘Dank je,’ zegt ze en ze stapt naar binnen. Rechts van Lorilei tegen de muur, staat een BB-gun van het merk Daisy, de lange, bruine loop glad en glimmend.

Maar ze gaat naar rechts. Ze ziet het geweer niet. Hij wijst haar de telefoon en ze begint te bellen, op zoek naar haar zoontje.

OPGENOMEN BEKENTENIS VAN RICKY JOSEPH LANGLEY, 1992

V: Weet je waarom je Jeremy om het leven hebt gebracht?

A: Nee, dat weet ik niet. Ik heb nooit gedacht dat ik het zou kunnen, ik bedoel, het is de eerste keer.

V: En wat deed je ertoe besluiten?

A: Ik zou het niet kunnen zeggen. Ik kan er nog steeds niet bij, weet u, maar ik probeer erachter te komen. Het is zoiets als dat ik weet dat ik het gedaan heb, maar het is ook als iets wat je in de krant leest.

V: Is het als een droom voor je, Ricky?

A: Ja, zoiets. Ik kan niet echt... Ik weet niet hoe ik hoor te reageren.

V: Maar je weet dat je het hebt gedaan?

A: Ja.

V: Je hebt in het verleden ook problemen met kinderen gehad.

A: Ja.

V: Wil je me daarover vertellen?

A: Het is alleen, ik kan het niet uitleggen. Dat is, denk ik, mijn lot, oké, het is waar.

Twee

New Jersey, 1983

Acht jaar voordat Ricky Langley Jeremy Guillory zal vermoorden, wanneer hij nog achttien is en ik vijf, kopen mijn ouders in New Jersey een grijs victoriaans huis boven op een heuvel in het stadje Tenafly. Overal in de straat zijn de grasvelden keurig gemillimeterd, maar het victoriaanse huis wordt omgeven door hoog, rietachtig gras, en het hout aan één kant van de veranda is aan het vermolmen. Het huis heeft zes jaar lang leeggestaan. De middag dat we erin trekken staat de buurjongen op het grasveld naast de veranda toe te kijken. Blond bloempotkapsel, een gescheurde, gebleekte spijkerbroek van het soort dat ik van mijn moeder niet mag dragen. Achter de jongen staat een huis van grijze natuursteen, waarvan alle ramen donker zijn. Af en toe komt er een kat naar hem toe, die de oprit oversteekt tussen zijn voortuin en die van ons, en dan bukt hij zich om de kat op zijn kop te krabbelen voordat het dier op zijn gemak zijn weg vervolgt. Er zijn kennelijk heel wat katten. De jongen kijkt toe terwijl wij af en aan lopen naar ons nieuwe huis. Mijn twee zussen en mijn broer en ik brengen dozen vol pluchen beesten naar binnen en wankele stapels kartonnen bakstenen die we gebruiken om forten van te bouwen. Mijn vader heeft ons verteld dat we in dit huis een speelkamer helemaal voor ons alleen krijgen.

Na een poos roept de buurjongen me. Ik loop naar het verandahek en ga op mijn hurken zitten. De witte spijlen strepen zijn gezicht, zodat het gevangenistralies uit een stripverhaal lijken.

‘Hoe heet je?’ vraagt hij.

Ik vertel het hem.

‘Kom je hier wonen?’ Hij ziet eruit alsof hij een klas hoger zit dan ik, misschien wel twee. Ik wil iets intelligents zeggen. Wat eruit komt is: ‘Ja.’

Hij kauwt ergens op en kijkt naar me. Ik zie iets rozigs. Kauwgum. ‘De vader die hier woonde heeft de moeder geprobeerd te wurgen. In de keuken,’ laat hij er nog op volgen.

‘Ging ze dood?’ Dat woord heb ik pas geleerd.

‘Nee.’ Hij steekt zijn handen in zijn zakken en blijft me al kauwend aankijken. Een poosje zeggen we niets.

Dan roept mijn moeder. ‘Ik kom eraan,’ zeg ik.

Later, wanneer ik een doos spatels en gardes naar de keuken draag, kan ik aan niets anders denken dan aan dat tafereel: de vader die zijn vrouw achteroverduwt bij het aanrecht van oranje formica, met zijn handen om haar nek terwijl hij het leven uit haar probeert te wringen alsof ze een vies vaatdoekje is. Wanneer ik naar mijn nieuwe school ga, blijkt hun dochtertje bij mij in de kleuterklas te zitten. Ze heeft een lichtbruin pagekopje en ze wil tandarts worden en ik kan haar nooit aankijken zonder me af te vragen of ze het heeft gezien.

Maar het is een goede school, een van de beste in de staat. Het huis, gebrandmerkt door zijn verleden, is goedkoop, en met vier kinderen en alleen mijn vaders ambtenarensalaris als jurist is goedkoop precies wat mijn ouders nodig hebben. Er is een grasveld dat zich ontrolt als een tapijt, en boven zijn er slaapkamers genoeg voor ons alle zes: mijn ouders nemen de grote boven aan de trap, mijn tweelingbroer Andy en mijn jongste zusje Elize krijgen elk een kleinere kamer in de uitbouw aan de achterkant van het huis en mijn middelste zus Nicola en ik delen de slaapkamer achter. De lange, smalle gangen van het huis zijn geknipt om krijgertje te spelen en geven het huis iets chics. Ooit was het chic, een officiersverblijf tijdens de Amerikaanse Revolutie toen, vertelt

mijn vader, het natuurstenen huis van de buurjongen slechts de schuur was. Het buurhuis heeft heel veel raampjes, en ik vind het leuk om me voor te stellen dat er paardenhoofden uit steken en dat de paardenkaken het hooi vermalen zoals de jongen zijn kauwgum.

Het grote huis verkeert in een staat van verval. De houten trap die vanuit de entreehal steil omhoog rijst is nog in de beste conditie. Nadat de officieren waren weggetrokken uit het huis, vertelt mijn vader ons, heeft er een gezin gewoond en voor ons nog twee generaties gezinnen. Een van die vaders bouwde de trap die hij had besteld uit de postordercatalogus van Sears Roebuck, die werd geleverd als bouwpakket. Hij heeft de tand des tijds goed doorstaan en zijn sierlijke, met schellak geverniste stijlen vertonen geen enkele but. Een paar jaar later, wanneer we eindelijk een zwart bastaardhondje met staande oren krijgen, op voorwaarde dat mijn vader hem Cowboy mag noemen, knaagt het dier aan de trapstijlen wanneer hij een volwassen gebit krijgt. Elke keer betaalt mijn vader een man uit de stad die een draaibank heeft om een perfecte kopie van de beschadigde stijl te maken. Jaren later, wanneer we volwassen zijn, hebben mijn zussen en ik elk een eigen hond, en als we onze bejaarde ouders bezoeken in dit huis, knaagt elke pup op zijn beurt de stijlen stuk. En elke keer gaat mijn vader terug naar de man met de draaibank, inmiddels ook op leeftijd, om weer een replica te laten maken. Alsof het zijn speciale taak was de trap te onderhouden omdat hij die had geërfd van de vaders die hem waren voorgegaan.

De rest van het huis heeft echter betere tijden gekend. Het dak heeft kale plekken daar waar de houten dakspanen hebben losgelaten als de vacht van een schurftig beest. Sommige binnenmuren vertonen gaten, plekken waar je de skeletbalken van het huis kunt zien. Op de keukenvloer zitten grote blazen in het groene linoleum. Ze kraken wanneer ik erop stap, maar zelfs als ik erop spring, gaan ze niet stuk.

Mijn vader duikelt drie jongens op van een nabijgelegen architectenopleiding die geld nodig hebben en niet terugdeinzen voor wat zaagsel. Een van hen, Greg, doet mijn vader een groot plezier door uit te zoeken hoe er een opengewerkte sierrand aan het huis kan worden toegevoegd, krulwerk van 5 centimeter dik hout dat hij uitzaagt en aan de daklijsten bevestigt en dat me aan opgespoten taartglazuur doet denken. Hij renoveert het huis in de stijl die bekendstaat als Carpenter Gothic, met overal handgemaakt sierwerk.

Mijn vader heeft altijd grootse dromen gekoesterd, en Greg heeft ineens de voortrekkersrol. Greg is slank en gebruind en heeft een hoofd vol krullen die steeds blonder worden naarmate de zomerweken verstrijken. Mijn tweelingbroer had als peuter ook van die krullen. Andy's haar is inmiddels donker en hij laat het altijd heel kort knippen, en wanneer hij op het strand zijn t-shirt uitdoet, zie je een litteken over zijn hele buik, iets wat ik vaag kan plaatsen, maar vaag ook niet. Hij was ziek toen we geboren werden en is ook nu soms ziek. Ook nu we nog niet hebben uitgepakt en het huis nog niet op orde is, hebben mijn ouders in een kast boven al een blauwe weekendtas klaarstaan voor het geval ze met hem naar het ziekenhuis moeten, om redenen die ik niet ken. Ik weet op de een of andere manier wel dat ik er niet naar moet vragen. Door zijn gemillimeterde haar dat de fijne botstructuur van zijn gezicht benadrukt en zijn ribben die uitsteken ten opzichte van het litteken geven de witte sportschoenen die kinderen in de buitenwijken dragen hem iets van een geadopteerde vluchteling uit een vergeten oorlog.

De architectenjongens zijn wel knap om te zien. Ze bewegen zich in de hoogte voort alsof het grasveld dat zich onder hen uitstrekt een vangnet is. Greg klautert over de schuine delen van het dak. Zijn vrienden bestijgen hoge ladders tot boven de ramen. Ze doorklieven de lucht zoals dolfinnen het water, ongehinderd door de rolmaat en de moersleutel die aan de lussen van hun afgeknipte

spijkerbroek bungelen. Het gereedschap sliert achter ze aan alsof het, net als ik, niet anders kan dan de jongens volgen. 's Avonds kijk ik naar ze vanaf het grasveld, terwijl het getsjirp van krekels rondom ons aanzwelt. Een enkele keer, wanneer ze nog laat aan het werk zijn, maakt Greg gaatjes voor me in het deksel van een jampot en wanneer ik de vuurvliegjes breng die ik heb gevangen, prijst hij me: 'Dat is een mooie,' zegt hij. 'Is dat licht niet prachtig?' Ik vind de gloed van de vuurvliegjes zo mooi dat ik op een avond mijn vangst niet vrijlaat, maar de jampot op mijn nachtkastje zet. Maar 's ochtends zijn de vuurvliegjes niets dan insecten; ze geven geen licht meer af.

Op een dag overhandigt mijn vader Greg een sleutelbos en geeft hem een klopje op zijn schouder. Ze nemen lijsten door op de clipboards die de jongens ineens bij zich hebben, knikken dan en geven elkaar op de met grind bedekte oprit een hand ten afscheid. Mijn ouders gaan met het hele gezin op bezoek bij mijn moeders familie in Frankrijk. Als we terugkomen, zullen we een nieuw huis hebben. Het huis zal zijn ontdaan van zijn verleden.

Er loopt slechts één weg naar Tenafly en die begint van ons huis uit gezien aan de andere kant van de stad, rustig slingerend over een grote heuvel. Daar vormen de aardwallen langs de weg een prima plek voor bomen die zich geuwend uitrekken en ook alle ruimte hebben om zich te krommen. Onder de kronen van de bomen strekken zich achter ijzeren hekken met zorg aangelegde grasvelden uit met daarop van pilaren voorziene huizen. Kunstmatig aangelegde beekjes worden overspannen door natuurstenen bruggetjes.

De weg wordt smaller. Het gebouw dat ooit de plaatselijke middelbare school was, is nu een uitvaartcentrum en de lokalen zijn omgebouwd tot rouwkamers. Daarnaast staat de katholieke kerk. Iets voorbij de kerk loopt een spoorbaan. Tientallen jaren voordat wij er kwamen wonen, was die al in onbruik geraakt. Toen ik afstudeerde, had ik het voormalige station van een krantenkiosk in een

kapsalon zien veranderen en daarna in een café met biologische sandwiches van 10 dollar en koffie die 4 dollar kost. Maar als kind weet ik alleen dat ik mijn adem inhoud wanneer het lijkt of de banden van de auto in de greep van het spoor belanden. Dan leg ik mijn vinger tegen het harde glas van het raampje voor het geval geesten een opening vinden in mijn contact met de fysieke wereld, een manier om binnen te dringen.

Als de auto is vrijgekomen van de spoorbaan, verandert de stad. En duikt een bescheiden centrum op. Er staat een eenzaam flatgebouw, met uitsluitend wooneenheden voor alleenstaanden, misplaatst in een stad die zo duidelijk voor gezinnen is bedoeld. Op het grasveld ervoor staat een enkele magnolia, waarvan de bleke, slaphangende bloesems prachtig en exotisch contrasteren met de eiken en iepen die je in het noordoosten veel ziet. Daarna worden de percelen kleiner, tot niet meer dan een oprit tussen huizen. Dan verschijnt er een tweede heuvel, niet half zo hoog als de vorige. Daar bovenop staat ons grote victoriaanse huis. Voorbij ons huis loopt de weg heuvelafwaarts naar een andere stad, een stad met misdaad, iets wat bij ons onbekend is, en met schoolresultaten die wij elkaar bij wijze van waarschuwing toefluisteren.

Drie

Louisiana, 1992

Ze belt naar haar broer, maar die is in gesprek en ze hoort aanhoudend tuut, tuut, tuut. Lorilei is moe. Ze heeft geen zin om helemaal naar het huis van haar broer te lopen. Richard heeft een wit hek om zijn tuin, alsof hij zich wil afzonderen van alle huizen die niet de spullen hebben die hij heeft. Zo'n huis als Lorilei huurt, waar ze niet eens meer elektriciteit heeft. Dat hek, daar baalt ze gewoon van. Het poortje zit aan de andere kant van het huis, en om bij hun deur te komen moet ze helemaal omlopen, het hele eind om de mooie tuin en de glimmende witte hekspijlen en het speelgoed en de fietsen die zijn kinderen hebben. Maar er zit niets anders op, Jeremy is zoek, dus bedankt ze de man in het witte huis voor het gebruik van de telefoon, ritst haar trainingsjack met capuchon dicht en gaat op weg. Bij het huis van Richard is een stoep, maar daar is de bestrating ongelijk door het onkruid in een geul in de grond die als goot dient. Lorilei, negenentwintig en aan de mollige kant zelfs zonder dat je al kunt zien dat ze in verwachting is, steekt haar handen in de zakken van haar spijkerbroek om ze warm te houden en buigt haar hoofd diep. Dunne sportschoenen die blijven plakken in de februarimodder, helemaal niet geschikt voor een wandeling. Dit had een rustige avond thuis moeten zijn, met alleen Melissa en haar peuter.

De zon kleurt de horizon met vegen roze en paars. Het is bijna zes uur en griezelig stil op straat. Alle huizen die ze passeert heb-

ben de jaloezieën dicht, de latjes samengedrukt als strakke witte lippen. Daarachter zitten gezinnen aan tafel voor het avondeten: een vader, een moeder en een kind. In een van de tuinen een plastic driewieler die op zijn kop staat, de pedalen in de lucht, klaar om weg te fietsen naar nergens. Zij heeft Jeremy toen hij drie jaar was leren fietsen op een driewieler, en de plaatselijke krant had een foto van hun tweeën geplaatst, zij over Jeremy heen gebogen, haar handen op de harde halvemaantjes van zijn schouders, allebei breed lachend naar de camera. Lorilei Guillory en haar zootje, Jeremy Guillory. Iedereen in de stad wist dat hij haar achternaam droeg. Dat er geen man was.

Ineens herinnert ze zich hoe Richard en zij tot de bocht in de straat fietsten, de uren voor hen uitgestrekt als de baan van de zon.

De heuvel waar hij woont ligt aan de westkant, en in de verte ziet ze zijn bungalow. Een autoband als schommel voor zijn zootje en dochtertje, opgehangen aan een eikenboom. Richards gereedschapsschuur. En een auto op de oprit, rood, waardoor ze weet dat hij van Mary is, Richards vrouw. Toen ze Mary vanochtend sprak, had die gezegd dat ze in de avond boodschappen ging doen, en dat Jeremy als hij haar auto zag stoppen, naar buiten moest komen, dan zou ze hem meenemen. Jeremy was zo enthousiast geworden toen hij Lorilei met Mary hoorde telefoneren dat ze geen nee kon zeggen. Moeilijk voor haar dat Mary degene is met een auto en geld, degene die hem meeneemt om boodschappen te doen. Ze hoopt maar dat dat betekent dat hij nu bij haar is.

Maar wanneer Mary opendoet, met pas gestifte lippen, leidt Lorilei uit haar neutrale gezicht al af dat hij er niet is. Ze vraagt het toch maar.

‘Ik heb hem niet gezien,’ zegt Mary. ‘Ik wilde net weggaan.’

Op dat moment beseft Lorilei dat hij echt zoek is.

Tien minuten later heeft ze Mary’s auto geleend, rijdt ermee naar de bosrand en laat de koplampen erop schijnen. Het is inmiddels bijna donker en Jeremy weet dat hij voor die tijd thuis moet

zijn. Wanneer ze stopt, beschijnen de koplampen het roestige kar-
kas van een quad. Soms zitten Jeremy en Joey Lawson urenlang
op het chassis en vuren hun bb-gun af op het bos. Maar nu is er
geen mens te bekennen en in het bos heerst niets dan stilte. Ze
stapt uit en leunt tegen het chassis. 'Jeremy!' roept ze. 'Jeremy, ik
ben het, mamma! Kun je me horen? Jeremy!'

Er is niets te horen. Zelfs geen vogel.

'Jeremy!'

Achter zich hoort ze een auto stoppen. 'Alles in orde, Lorilei?'
Buren. Een van hen, Terry Lawson, Joey's vader, zit achter het
stuur.

'Jeremy is zoek,' hoort Lorilei zichzelf zeggen. Haar stem klinkt
schor.

De mannen pakken zaklantaarns uit de kofferbak en lopen het
bos in.

Later blijkt dat haar geheugen het vanaf dit moment heeft laten
afweten.

Maar uit de bandopname van de brandweer blijkt dat het eerste
telefoontje binnenkwam om 18 uur 44. De beller zegt dat ze Lorilei
Guillory is, de moeder van de jongen die door haar als vermist
wordt opgegeven. De centralist noteert haar gegevens en belooft
een surveillancewagen naar Iowa te sturen. 'Io-way,' zegt Lorilei
in de hoorn. 'Graag. Weten jullie waar dat is?'

'Ja, mevrouw,' antwoordt de centralist.

Het tweede telefoontje komt binnen om 18 uur 57. De beller is
een jongeman en hij zegt dat er niemand is gekomen en waar de
politie blijft. De moeder van de jongen heeft net vanuit zijn huis
gebeld, maar hij weet dat dit deel van de stad verwarrend is voor
mensen die er niet vandaan komen. 'Er zijn hier twee wegen die
parallel aan elkaar lopen,' zegt hij. 'En deze straat wordt Watson
Road genoemd, maar heeft eigenlijk geen naam. Daar moeten
jullie zijn. Bij een wit huis van twee verdiepingen.' Te herkennen,

zegt hij, aan de wasmachine die in de voortuin staat en aan de trap aan de achterkant die uitkomt bij het bos. 'Ik zal u het telefoonnummer van hier geven,' zegt hij, 'voor het geval jullie het niet kunnen vinden.'

'Ik moet ook uw naam weten, meneer,' zegt de centralist.

'Ricky Langley,' zegt de beller.

Die avond zit Lorilei op het stoepje voor het witte huis, en wanneer later het verhaal over de zoekactie naar haar zoontje wordt verteld, wordt er minstens één keer melding gemaakt van wat er vervolgens gebeurt. Het is volslagen donker op straat, want er staan hier geen lantaarnpalen, maar naarmate er meer patrouillewagens komen is er meer licht. In de verte hoort ze de mensen die aan het zoeken zijn naar elkaar roepen en de stationair draaiende motor van een pick-up. Ze weet dat ze vlakbij zijn, maar toch lijkt het alsof het geluid van heel ver weg komt en gedempt is.

Net zoals de natte, rottende bladeren op de bodem van het ravijn waar Jeremy vaak speelt alles sponzig maken. Hij wordt altijd heel vies van die bladeren, maar nu voelt ze zich dankbaar omdat ze zacht zijn. Ze moet hem daar voor zich zien, zijn wang met de afdruk van kleine takjes, net als van een kussen, en zijn haar dat over zijn ogen valt als hij te slaperig is om het weg te vegen. Jeremy slaapt als een jong hondje, met zijn armen en benen voor zich uitgestrekt. Zijn roze mond open, kleine pufjes adem. Toen hij een baby was, keek ze hoe hij ademhaalde. Dat doen alle nieuwe moeders, neemt ze aan, maar toch leek het een wonder dat hij bleef ademen.

Ze schudt die gedachte van zich af. Bij de bosrand vormen de lichtbundels van de zaklantaarns een soort touwfiguurtje en ze kijkt naar het veranderende patroon. Richard zegt dat ze morgenochtend helikopters gaan inzetten. Waarom ze die nu niet inzetten, nu haar zoontje alleen in het donker is en het koud zal hebben, weet ze niet.

‘Wil je wat drinken?’ Als ze opkijkt ziet ze de man van die middag naast de veranda staan. Het duurt een seconde voordat ze hem herkent; de middag lijkt al zo lang geleden. Voordat alles begon.

‘Ricky, toch?’ zegt ze.

‘Ja, mevrouw,’ zegt hij. In zijn ene hand heeft hij een fles die hij haar uitnodigend voorhoudt. Achter hem is de wazige duisternis van het bos. Het is alsof hij uit het niets is verschenen.

Lorlei drinkt niet. Ze heeft al jaren niet meer gedronken. Vroeger liep haar drankgebruik uit de hand en door de arrestaties kwam ze in de plaatselijke krant, haar naam een kort ‘L. Guillory’ in het politieregister. Maar toen Jeremy was geboren, is ze daarmee gestopt. Ze wilde doen wat goed voor hem was. Nu is er een andere baby om aan te denken, drie maanden oud in haar buik.

Maar ze is zo bang vanwege Jeremy, de fles ziet er aantrekkelijk uit en heeft in het licht een amberkleurige gloed. De kleuterschool waar Jeremy op zit, had vandaag een uitstapje naar het wetenschapsmuseum in Lake Charles. Hetzelfde uitstapje als zij had gemaakt toen ze zo oud was als Jeremy, en misschien doet de warme gloed van de drank haar wel denken aan de barnstenen fossielen die ze toen heeft gezien. Het is een bizarre avond, Jeremy spoorloos, alle burens aan het zoeken – een avond buiten de tijd. Een avond die eeuwig zou kunnen voortduren, als een insect gevangen in barnsteen, Jeremy voorgoed ergens hier buiten, zij voorgoed op de veranda, wachtend. Het enige wat ze hoeft te doen is deze avond doorkomen.

Ze pakt de fles aan. Er zit nog een flinke bodem drank in. ‘Dank je,’ zegt ze.

De eerste slok is scherp en glad als glas. Hij glijdt zo naar binnen en krult zich warm op in haar maag.

De tweede slok is lekker. De derde.

‘Wat erg dat ze uw zoontje nog niet hebben gevonden,’ zegt Ricky. In het felle licht van de veranda heeft hij ondoorzichtige brillenglazen.

Ze zegt niets.

‘Het klinkt alsof er grondig naar hem gezocht wordt,’ zegt hij.

Lorilei is moe. Ze heeft geen zin om te praten. En dat doet ze dus ook niet. Ze leunt alleen lang achterover tegen het stoepje, soms met gesloten ogen wanneer ze de stilte niet kan verdragen en soms met haar ogen open wanneer ze het zwart niet kan verdragen. Voordat ze het weet is de drank op. De man blijft aan de rand van het grasveld staan, zwijgend, met zijn handen in de zakken van zijn kakibroek. Het is plezierig. Ze zouden bijna vrienden kunnen zijn.

Later kan ze niet meer vertellen hoeveel tijd er was verstreken voordat hij kuchte, een beleefd geluid alsof hij bang was haar te storen. ‘Nou,’ zegt hij dan, ‘ik ga maar weer eens naar binnen. Ik hoop echt dat ze hem vinden.’

Vier

New Jersey, 1983

Nadat we geïnstalleerd zijn in ons nieuwe huis geeft mijn vader zijn baan als jurist bij de overheid op en begint een eenmanspraktijk als advocaat in alweer een grijs victoriaans pand dat hij gevonden heeft in de nabijgelegen stad Teaneck, waarvan hij de benedenverdieping huurt als kantoorruimte. Hij koopt een zwartgelakt naambord van 40 bij 20 centimeter en laat daarin graveren: ANDREW ROBERT LESNEVICH, gevolgd door het woord waar hij hard voor gewerkt heeft: ADVOCaat. Het naambord is het eerste van vele. Hij hangt het boven zijn deur en wacht op cliënten.

En die komen na verloop van tijd, de stoet pechvogels en onverstandige sukkels waaruit het merendeel van de clientèle van een advocaat in een kleine stad bestaat. De huisvrouw die een stiekeme drinker is, achter het stuur stapt en weigert toe te geven dat ze niet alleen zat te knikkebollen van vermoeidheid. De bejaarde man die in het centrum uitglijdt op het niet ijsvrij gemaakte stoepje van een winkelier, en de tiener met de altijd grijpgrage handjes, die bij een winkeldiefstal eindelijk tegen de lamp loopt. Mijn vader praat nooit zijn mond voorbij en is te vertrouwen. Hij geniet ervan om van iedereen iets af te weten. De mensen hebben hem nodig, maar er zit afstand in het contact. En het allermooiste: er wordt naar hem opgekeken. Door zijn tijd bij de luchtmacht en zijn kaarsrechte houding straalt hij naar buiten toe gezag en vertrouwen uit, zodat mensen hun verhaal gemakkelijk aan hem vertellen.

Een rechtenstudie was niet zijn eerste keus. Als jongen was het mijn vaders droom om piloot van een gevechtsvliegtuig te worden. Zijn vader was in de Tweede Wereldoorlog op zee vermist geraakt. Zijn moeder heeft nooit meer een nieuwe relatie gekregen en door de marine-erfenis van zijn vader leek een militaire loopbaan een soort geboorterecht. Maar hij had platvoeten, was kleurenblind en 1 meter 90, dus hij zou nooit gevechtspiloot kunnen worden. Maar hij kon goed tennissen. Hij ging bij de luchtmacht en zat de Vietnamoorlog uit achter een houten bureau in de tropen, stempelde aan de lopende band formulieren, ondertekende die dan in drievoud, en zette zijn pols aan het werk op de tennisbaan om het leger en de marine te verslaan. Toen zijn actieve diensttijd erop zat, was de vraag wat hij met de toekomst aan moest nog steeds niet beantwoord. Hij had een kandidaatsstudie geologie gedaan en had een doctoraal psychologie. Hij kon zijn studie hervatten. Hij zou wetenschapper kunnen worden, of docent.

Maar hij wilde net zomin aan een werkbank in een lab zitten als achter een bureau. Als hij geen uitblinker kon zijn als piloot, wilde hij het politieke toneel op. Hij wilde voor een publiek staan en laten zien dat de kleine, vaderloze Andrew uit Cliffside Park in New Jersey het gemaakt had.

Wanneer mijn vader bij dit deel van het verhaal komt, een verhaal dat ik hem dikwijls hoor vertellen, wordt zijn diepe stem indringender en laat hij korte stiltes vallen. Mijn vader is een rasechte verteller. Voor de kost vertelt hij verhalen aan jury's en hij vertelt ze ons aan een dikke, witte formica tafel die zo groot is dat hij hem voor een prikje kon krijgen, naar hij zegt omdat geen enkel ander gezin hem wilde. Wij passen er prima omheen. Mijn vader zit aan een kant van de tafel met twee van ons naast zich en mijn moeder aan de andere kant met de andere twee naast zich. De tafelranden zijn afgerond, zodat Elize, de jongste, die net leert lopen, zich geen pijn kan doen als ze ertegenaan botst. Rond de

tafel gezeten vormen wij zijn publiek en zijn leven is de tekst. Als kind stel ik me altijd voor dat de vork in de weg die hij beschrijft letterlijk een vork is: een eenbaanssnelweg ergens in Oost-Missouri, geen andere auto's op de weg dan de zijne, het gele schijnsel van de koplampen in het donker zijn enige gids. Het is nacht, de tijd voor dromen en grote beslissingen, en de fluwelen nacht zit vol speldenprikjes licht. Van achter het stuur ziet mijn vader dat de weg voor hem zich splitst. Links ligt het westen. Als hij voor links kiest, zal hij bevrijd zijn van de greep die zijn moeder op hem heeft. Het zal hem redden van de depressies waar hij evenveel last van heeft gekregen als zij, en het zal hem bevrijden van de band met haar die door zijn vaders dood leek voorbestemd, die zijn leven bepaalde toen hij nog maar een baby was. Daar in het westen ligt Californië, waar hij een leven zal krijgen dat even solide en stabiel is als de gesteenten die hij vroeger bestudeerde. Hij zal docent worden, ja, maar misschien ook politicus. Hij zal zich geliefd weten. Hij zal gelukkig zijn.

‘Maar toen,’ hij komt altijd uit bij dit moment in het verhaal, ‘realiseerde ik me dat mijn moeder me nodig had. Ik sloeg rechtsaf. Ik ging terug naar New Jersey. En toen ontmoette ik jullie moeder.’

Dit alles door één enkele afslag: zijn moeder, onze moeder, wij, de vier kinderen, en nu dit grijze kantoor, helemaal van hem, waar hij avond aan avond werkt bij het licht van een langwerpige metalen bureaulamp die nog van zijn oom is geweest. Een groot erkerraam biedt uitzicht op de veranda. Op avonden dat hij vergeet de jaloezieën dicht te doen, kunnen we op die veranda staan en in het licht van de metalen lamp het silhouet zien van zijn diep gebogen hoofd. Op een avond belt mijn moeder keer op keer naar het kantoor en omdat er niet opgenomen wordt, laadt ze ons allemaal in de auto en rijdt ernaartoe, een duidelijk teken dat ze nerveus is, omdat mijn moeder, een geboren en getogen New Yorkse uit

Astoria in Queens pas leerde autorijden toen ze achtendertig was en nooit de krampachtigheid is kwijtgeraakt waarmee ze het stuur vasthoudt, haar handen stevig in de tien-voor-twee-positie, zoals haar was geleerd. Later, wanneer ze geld hebben, maakt ze gebruik van een auto met chauffeur wanneer ze ergens naartoe moet. Maar nu vindt ze 's avonds rijden nog erger dan overdag, en ze buigt haar lichaam naar voren en klemt het stuur tegen haar borst alsof het een reddingsboei is.

Bij het kantoor gekomen brandt er nergens licht, geen spoor van mijn vader. 'Zitten blijven,' zegt mijn moeder tegen Andy, mij en mijn zusjes. 'Zitten blijven, denk erom.' Dat is ongewoon. Mijn ouders laten ons vrijwel nooit in de auto achter. En tenzij mijn grootouders komen oppassen, laten ze ons vrijwel nooit alleen. We zijn overal mee naartoe geweest met ze: achter in rechtszalen, naar chique restaurants. Er is een foto van Andy en mij, drie jaar oud, hand in hand op de rode loper van de bordestreden van het Metropolitan Opera House, ik in een wit kanten jurkje en Andy, zijn krullen van achteren belicht, in een lichtblauw pakje. Maar nu blijven we in de auto. Het is een warme avond in het begin van de herfst en de raampjes zijn omlaag. Het is broeierig weer en om ons heen liggen zware, zachte bladeren. In het schijnsel van een lantaarnpaal die vlakbij staat, zien we onze moeder de stoepreetjes op lopen en aanbellen. Ze wacht. Er wordt niet opengedaan. Ze belt nog eens aan. Niets. Ze tikt op het erkerraam en roept: 'Drew! Drew!' – haar stem steeds hoger en luider.

Wanneer ik dichterbij de leeftijd ben waarop zij op de veranda staat dan bij de leeftijd waarop ik in de auto zit toe te kijken, herinner ik me dat moment. Dan begrijp ik welke angsten die avond voor haar inhield. Misschien was hij er eindelijk vandoor gegaan zoals hij op sombere avonden weleens dreigde te doen, avonden dat hij tekeering over de keus die hij had gemaakt op die verlaten weg in Missouri, de keus waardoor hij was vast komen te zitten in dit verhaal met ons. Avonden dat hij in zijn eentje aan de witte

formica tafel zat, eerst het restant van de fles wijn opdronk die mijn moeder en hij bij het avondeten hadden opengemaakt om dan nog een fles voor zichzelf open te trekken. Die avonden zwoer hij dat we beter af zouden zijn als hij dood was.

Maar die avond, terwijl ik naar mijn moeder op de veranda kijk, luister hoe ze zijn naam roept en luister naar de daaropvolgende stilte, weet ik alleen dat ik bang ben dat hij dood is, niet door zijn eigen toedoen, maar door het lot. Hij heeft zijn vader verloren toen hij een baby was. Hij heeft de oom die hem hielp grootbrengen al vroeg verloren aan een hartaanval. In maart, wanneer we hem op de wang kussen en feliciteren met zijn verjaardag, schudt hij, als hij al wat wijn op heeft, zijn hoofd en zegt hoe verbaasd hij is dat hij nog leeft. Hij zegt dat zinnetje elk jaar, totdat iets in mij, lijkt het wel, even verbaasd is als hij.

Die avond verschijnt hij eindelijk in de deuropening, en bij het licht van de lantaarnpaal zie ik het gezicht van mijn moeder met een mengeling van blijdschap en opluchting ontspannen, dankbaar dat ze er nog steeds samen voorstaan. Hand in hand lopen ze naar de auto. Zij straalt. 'Ha, jongens,' zegt hij. 'Ik ben achter mijn bureau in slaap gevallen.' Zijn stropdas hangt los om zijn nek. Hij wrijft in zijn ogen en dan lacht hij ook. Mijn moeder kust hem en drukt hem het autosleuteltje in de hand. Hij gaat ons naar huis rijden. Ze bedenken nog wel hoe ze de andere auto morgenochtend thuis krijgen.

Verdriet nestelt zich in mensen. Maar aanvankelijk zie ik dat niet bij mijn ouders, pas later op een witgebleekte zomerdag. Ik ben alle oude Nancy Drew-boeken van mijn moeder aan het lezen, trots dat ik de leeftijd te boven ben voor de prentenboeken die ze nog voorleest aan mijn jongere zusjes. Vandaag is *Het geheim van de oude zolder* aan de beurt. Ik ben op het grote schommel- en klimtoestel achter in de tuin geklommen en lig boven op de vlakke ladder met het boek opengeslagen op mijn borst en scherm met

één hand mijn ogen af tegen het felle zonlicht. Die houding is een experiment. Ik ben ons nieuwe huis nog steeds aan het verkennen, op zoek naar alle plekje waar ik kan lezen. Maar de sporten van de houten ladder doen pijn aan mijn rug, er prikken splinters door mijn t-shirt en ik kan geen prettige houding vinden. We zouden al klaar moeten zijn met het lakken van de schommel, maar het is nog niet zover. Telkens wanneer mijn vader op zondagmiddag besluit dat de schommel ons klusje wordt voor die dag en mijn moeder ons een oude Oshkosh-overall laat aantrekken en mij, mijn broer Andy en mijn zusje Nicola een eigen emmertje en kwast geeft, smeren we het kleurloze spul op onze handen in plaats van op het houtwerk. Als het spul kleverig wordt, drukken we onze handen samen. Vastgeplakt! Dan laat onze vader ons afmarcheren naar de piepkleine badkamer naast de keuken, waar ik mijn handen onder de kraan steek en wacht tot hij er een scheut thinner over giet. ‘Wrijven,’ zegt hij, en dat doe ik, en door de warmte, het boenen en de nattigheid voel ik dat mijn handen loskomen en dat ik mijn huid weer voel.

Wat een genot, dat moment. Ik schilder mijn handen steeds weer aan elkaar vanwege het genot dat hij achter me staat, zijn armen op de mijne. Zelfs jaren later hou ik nog van de metalige geur van thinner. En hij moet net zoveel van die momenten houden als ik, want hoewel we niet opschieten met de schommel, wordt mijn vader niet boos. Het zal zijn dierbaarste zomer zijn, toen we allemaal samen dit huis opknaptten.

De eerste sporten van de ladder hebben al een laagje lak gekregen, en terwijl ik erbovenop lig, ruik ik vlaagjes van de azijn-scherpe geur, en de zon brandt op de benen die onder mijn korte broek uitsteken. Ik krab aan een muggenbeet op mijn bovenbeen en sla een bladzij om. Onder me ligt de golvende, glooiende tuin. Van bovenaf lijkt hij bijna vlak, maar in de verte op de heuvel rijst het grijze huis op, waarvan de verf nog glanzend en nieuw is. Wij hebben de diepste tuin van de buurt. Achter de schommel is nog

een landje van zo'n 60 vierkante meter met wilde appelbomen en een rottende berg gemaaid gras die een weë geur verspreidt. Soms spring ik erbovenop, voel mijn gezicht tegen het dode gras en de aarde die onder me meegeeft als een wolk. We noemen dat stuk 'het bos', en in onze jeugd nemen we ons allemaal voor om daar fort en schuilplaatsen te bouwen, maar we doen het niet. Wanneer mijn ouders krap bij kas zitten, gaan ze aan de keukentafel plannen zitten maken om het bosland te verkopen, maar er dient zich nooit een koper aan.

Terwijl ik lig te lezen en de woorden scherp probeer te zien – ik heb een bril nodig, maar dat weet nog niemand –, is mijn vader het gras aan het maaien op de rode maaimachine die we zijn tractor noemen. Hij houdt bijna net zoveel van de tuin als van het huis, en sinds we hier zijn komen wonen, draagt hij zijn Wrangler-jeans met wijd uitlopende pijpen, laarzen en een breedgerande suède cowboyhoed die hem beschermt tegen de zon terwijl hij keurige banen maait. Een cowboy uit New Jersey, voorlopig in elk geval. Mijn hele jeugd lang verzint hij telkens een nieuwe identiteit voor zichzelf die een paar jaar standhoudt: de operajaren, de geruite golfbroekjaren, de jaren waarin de stem van Cole Porter door het huis swingt en hij ineens een wit smokingjasje draagt. Nu staat er een gettoblaster op het grasveld waaruit harde, jankende gitaren klinken. Andy, mijn broer, klimt op de autoband die aan een touw aan de grote eikenboom hangt. Hoewel we een tweeling zijn, is hij een kop kleiner dan ik en vermoedelijk 10 kilo lichter, zo mager dat vreemden in de supermarkt hem aanstaren. Nu maakt hij een buikduik en de randen van zijn rode poloshirt flapperen achter hem aan. Wanneer hij op de autoband landt, verslapt zijn lichaam ineens.

Mijn moeder komt gillend naar buiten hollen.

Ze moet uit het grote raam van haar slaapkamer hebben gekeken net op het moment dat mijn broer naar voren viel en zal zijn armen en benen hebben zien verslappen. Ze rent hysterisch en op

blote voeten over het grasveld, terwijl de ceintuur van haar roze ochtendjas achter haar aan sliert. Ze holt meteen op mijn broer af, die nu overeind gaat zitten, niet begrijpend wat het probleem is, maar wel dat hij zijn lichaam moet bewegen. Mijn vader snijdt haar de pas af. Hij pakt haar beet en maakt een eind aan haar paniek door haar armen tegen haar zij te drukken. Zijn lippen bewegen en hij veegt haar tranen weg, maar ik ben te ver weg om hem te kunnen verstaan.

Ik kijk alleen maar naar ze.

Ik leg mijn boek neer en ga rechtop op de schommel zitten. Mijn broer wurmt zijn lichaam uit de autoband, staat onthutst onder de boom en kijkt ook.

Het tafereel klopt niet. We hebben mijn moeder nog nooit zien huilen. Mijn vader is degene die ons soms binnenroept in de slaapkamer, waar we hem op zijn buik in het grote ouderlijke bed zien liggen. Hij is degene die dan tegen ons zegt dat we niet van hem houden, dat we willen dat hij weggaat. Dat we beter af zouden zijn als hij dood was.

Dan houdt zij hem in haar armen en houdt ons allemaal vast. Maar nu huilt ze.

Na een poos kijkt ze op en ziet dat we naar hen staren. Ze veegt haar ogen af. ‘Niets aan de hand,’ roept ze naar ons. ‘Ik dacht alleen...’

Mijn vader kapt haar af. ‘Niets aan de hand.’

Ze lopen samen terug naar het huis, zijn armen om haar schouders, haar arm om zijn middel.